

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 90 36

F: 01 478 90 21

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

Številka: 013-20/2019/ 55
Datum: 21. 6 2023

Zadeva: Zapisnik 14. seje Sveta za živinorejo

Štirinajsta seja Sveta za živinorejo (v nadaljnjem besedilu: Svet) je potekala 20. 6. 2023, na MKGP Dunajska cesta 22, Ljubljana in po spletni povezavi in je trajala od 12.00 do 15.17 ure.

Prisotni člani Sveta: izr. prof. dr. Marija Klopčič, prof. dr. Janko Mrkun, g. Peter Podgoršek, ga. Jana Tavčar, g. Danilo Potokar, dr. Jože Verbič, mag. Andrej Kastelic, dr. Peter Kozmus in Tomo Wankmuller (po pooblastilu VZS).

Po spletni povezavi prisotni člani Sveta: doc. dr. Dušan Terčič, doc. dr. Špela Malovrh, mag. Miha Štular, mag. Sašo Sever, g. Alojz Varga, viš. pred. mag. Ajda Kermauner Kavčič, doc. dr. Maksimiljan Brus in g. Primož Kokovica

Odsotni člani Sveta: g. Roman Savšek, g. Anton Kukenberger, g. Klemen Brglez

Ostali prisotni: ga. ministrica Irena Šinko, ga. Tatjana Buzeti (državna sekretarka), mag. Marjeta Bizjak, g. Andrej Šalika, ga. Mateja Cugmas, g. Gašper Kosec (vsi MKGP).

Ostali vabljeni odsotni: ga. Maša Žagar, g. Igor Ahačevčič (oba MKGP).

Predlagan je bil naslednji dnevni red:

1. Potrditev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnika 13. seje Sveta za živinorejo
3. Nagovor ministrice
4. Izhodišča za novi Zakon o živinoreji
5. Razno

Predsednica Sveta je pozdravila vse prisotne in ugotovila, da je Svet sklepčen.

Ad. 1

Predstavljen je bil dnevni red seje Sveta in bil dan v potrditev.

Sklep št. 1: Dnevni red 14. seje Sveta je bil soglasno potrjen.

Ad. 2

Predsednica je pregledala zapisnik 13. seje Sveta, ugotovila, da so bili vsi sklepi prejšnje seje izvedeni, zato je bil zapisnik predlagan v potrditev.

Sklep št. 2: Zapisnik 13. seje Sveta se potrdi.

Sklep je bil soglasno potrjen.

Ad 3.

Nagovor ministrice

Ministrica je prisotne seznaniła z informacijo glede nadaljnje obravnave novele Zakona o zaščiti živali, ki je v parlamentarni proceduri. Glede predloga zakona bo potekala javna predstavitev mnenj na matičnem odboru. Podala je še informacijo o predstavitvi pilotnih projektov v okviru katerih bi bilo mogoče zagotoviti 100.000 € za genotipizacijo plemenskih krav črno-bele in rjave pasme ter oceno genomskih plemenskih vrednosti za plemenske živali teh dveh pasem. Podala je tudi prošnjo, da se predstavitve pilotnih projektov udeleži izr. prof. dr. Marija Klopčič, predsednica Sveta za žiivnorejjo.

Razprave pri tej točki ni bilo.

Ad. 4

Izhodišča za novi Zakon o žiivnorejji

Izhodišča novega Zakona o žiivnorejji sta predstavila predstavnik Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano g. Andrej Šalika in ga. Jana Tavčar.

Uvodoma je bilo pojasnjeno, da se bo obstoječi Zakon o žiivnorejji (v nadaljevanju ZŽiv) preimenoval v Zakon o reji živali. Za oblikovanje posameznih določb bodo oblikovane strokovne delovne skupine, ki bodo sklicane že v juliju. V nadaljevanju je bila pojasnjena vsebina novega zakona, in sicer bo zakon urejal naslednje vsebine:

- področje čebelarstva (posebno varstvo avtohtone kranjske čebele, pašni redi, plemenilna postaja in vzrejališča čebeljih matic, postopek priznavanja rejskega društva in odobritve rejskega programa za kranjsko čebelo);
- pogoje in način reje rejnih živali (prenos vsebin Uredbe o izvajanju Uredbe (EU) o reji živali);
- kriteriji za ohranjanje biotske raznovrstnosti v žiivnorejji in oblikovanja genetskih rezerv rejnih živali;
- določbe glede imenovanja izvajalca in potrjevanja programa biotske raznovrstnosti v žiivnorejji bodo urejene v Zakonu o kmetijstvu (v nadaljevanju ZKme-1), saj je namen te določbe enotno urediti skupaj z rastlinskim delom;
- opredeljen bo pojem lokalne pasme (danes uporabljamo pojem avtohtone pasme), gre za približevanje smernicam FAO in drugim evropskim državam;
- implementirana bo EU direktiva na področju tekmovanja s kopitarji in razdelitvi sredstev iz fonda, namenjenega reji čistopasemskih kopitarjev;
- ohranili se bodo pogoji in kriteriji izvajanja osemenjevanja na lastni kmetijah – ureditev reguliranega poklica;
- splošne določbe obstoječega zakona se prenašajo v Zkme-1, saj se večji del teh vsebin že ureja v tem zakonu (pravica do reje, usposabljanja rejcev, raziskovalno delo na področju žiivnorejje, nagrade in priznanja, imenovanje Sveta za žiivnorejjo, izvajanje strokovnih nalog v žiivnorejji ter podatkovne zbirke v žiivnorejji).

V nadaljevanju so bile podrobneje predstavljene posamezne vsebine novega zakona. Področje čebelarstva predstavlja širši sklop določb. Namen nove ureditve je predvsem racionalizacija določenih postopkov in določb. Vsebina bo usklajena s pristojnimi inštitucijami.

Pri izvajanju rejskega programa, priznavanju rejske organizacije za kranjsko čebelo, vzpostavitev vzrejališč čebeljih matic in plemenilnih postaj ter določitvi zootehniških standardov za kranjsko čebelo, je predlagana združitev sedanjih treh pravilnikov. Na tem področju se bodo nekatere določbe ukinile zaradi sklica na Uredbo o reji živali in razveljavitve nekaterih postopkov

(priznavanje testnih postaj, drugih priznanih organizacij), zato je bolj racionalno področje implementirati v enem pravilniku.

V okviru izvajanja pašnih redov so bile na ministrstvu oblikovane tri variante. Glede na pogovore v preteklosti in zaradi uveljavitve podpor čebelarским društvom (ČD) v letu 2021 pa sedaj predlagajo, da sistem pašnih redov v večjem delu ostane enak kot je doslej. Želijo izvesti nekaj racionalizacij, ter prenesti nekatere določbe iz pravilnika v zakon. Namen pašnih redov je, da ČD zagotavljajo čebeljo pašo, ne pa omejevanje paše, kakor se je v preteklosti pogosto dogajalo. Razmišljanja so v smeri, da se pašni redi odobrijo za nedoločen čas (sedaj se odločbe izdajajo za 5 let), s tem, da se predpišejo kriteriji za primere, ko se pašni redi prekličejo. Predlog nekaterih sprememb:

- pašne rede izvajajo le ČD (prostovoljno). Dosedanji sistem je zahteval predložitev pašnega reda tudi s strani ČZS, če ČD pašnih redov ne bi predložila,
- na istem območju lahko pašne rede predloži več ČD, lahko pa več ČD predloži skupni pašni red – sedanja ureditev je omogočala na enem pasišču predložitev le enega pašnega reda.

Začasni čebelnjaki ostajajo. Pri koriščenju čebelje paše je potrebno upoštevati, da ČD upravljajo le stojišča, ki so jih registrirala, v pravice registracije čebelnjakov in začasnih čebelnjakov pa ne smejo posegati.

Pripravljeni sta dve možnosti priznavanja rejske organizacije in odobritve rejskega programa za kranjsko čebelo. Prva možnost je, da se oblikujejo določbe za priznanje rejske organizacije na področju čebelarstva in potrditev RP za kranjsko čebelo v zakonu. Ostale vrste živali ureja URŽ, zato je tudi možno, da se za kranjsko čebelo smiselno uporabijo določbe URŽ. Druga možnost pa je izvajanje rejskega programa v okviru izvajanja programa javne službe v čebelarstvu. V slednjem primeru to pomeni, da je rejski program za kranjsko čebelo del programa javne službe.

Posebno varstvo avtohtone kranjske čebele – obstoječi zakon ne predvideva konkretnih ukrepov v primeru pojava tujerodnih čebel. Razmišlja se v smeri podrobnejše opredelitve tega področja. V prilogi zakona ali podzakonskega akta bi se opredelilo morfološke značilnosti kranjske čebele, kar bi bila osnova za izvajanje nadzora nad čistostjo kranjske čebele preko pooblaščenecv/izvedencev. Nadzor bi v drugi fazi izvedla kmetijska inšpekcija in sicer v primerih, ko čebelar, pri katerem bi izvedenci odkrili križance ali tujerodne čebele in le-ti ne bi sledil navodilu izvedencev, da se vključijo v ukrep zamenjave matic. Izvedenci in izvajalci rejskega programa namreč nimajo pooblastil države, da v primeru kršitve zakona, odredijo ukrepe oziroma izrečejo globe. Prav tako se razmišlja v smeri nadzora (monitoringa) nad vsemi premiki čebel, ki se vračajo iz paš iz drugih držav, oziroma so prispele iz drugih držav. Nadzor nad temi čebelami se izvede v času, ko je možno presoditi, ali gre za tujerodne pasme, oziroma so se matice v tujini na paši oprašile s tujerodnimi čebelami.

Področje razmnoževanja domačih rejnih živali v večjem delu ureja veterinarska zakonodaja oziroma Uredba o zdravju živali. Iz zootehniškega vidika zato ni potrebe po dodatni regulaciji tega področja v tem zakonu. Zato je v tem delu potrebna uskladitev z UVHVVR, katere vsebine bodo ostale v Zakonu o reji živali, ker jih ne ureja veterinarska zakonodaja.

Rejcem se želi še naprej omogočiti izvajanje osemenjevanja v lasti čredi, zato je potrebna ureditev področja usposabljanja teh rejcev, kar pomeni ustrezno preoblikovanje 56. člena ZŽiv. To je edini program usposabljanja v okviru živinoreje, ki bi ga ohranili v ZŽiv. Podrobnejše določbe bodo v pravilniku, pri čemer bi določene vsebine, ki jih sedaj ureja pravilnik, ki ureja razmnoževanje domačih živali, prenesli v pravilnik o osemenjevanju in usposabljanju.

Določbe glede imenovanja izvajalca javne službe genskih virov v živinoreji in programa biotske raznovrstnosti v živinoreji se prenašajo v ZKmet, saj je predlagano, da se ta postopek izvaja na enak način kot javne službe genskih virov v rastlinski proizvodnji.

V okviru biotske raznovrstnosti v živinoreji bi urejati le tiste vrste, pasme in linije rejnih živali v Republiki Sloveniji, katerih rejske programe potrjuje Ministrstvo za kmetijstvo. Ostale vrste živali bi iz zakona izločili (ribe, psi, kunci). Tako bi z novim zakonom tudi zožili nabor lokalnih pasem (sedaj avtohtonih pasem), torej bi iz zakona izločili določitev avtohtonih pasem za pse in ribe.

Varstvo biotske raznovrstnosti v živinoreji se izvaja kot javna služba nalog genske banke v živinoreji v skladu s programom, ki ga sprejme minister za obdobje sedmih let. Zakon bi podrobneje pojasnil pojem lokalnih pasem (ne bi več uporabljali izraza avtohtone pasme). Prav tako potekajo razmišljanja v smeri, da za priznavanje novih lokalnih pasem ne bi uporabljali upravnega postopka, temveč bi jih minister potrdil in objavil na pobudo javne službe nalog genske banke v živinoreji, oziroma rejskega društva. Kriteriji za izpolnjevanje pogojev bodo še naprej predpisani v pravilniku.

Zakon bo urejal tudi področje tekmovanja s kopitarji, in sicer gre za implementacijo EU direktive. Področje bo podrobneje urejeno v pravilniku.

Glede splošnih določb, ki bodo prenesene v ZKmet so člani Sveta izpostavili določbo, ki nalaga rejcu, da zagotovi, da rejna žival ne povzroči škode. Člani Sveta so na tej točki opozorili na ureditev odgovornosti v primeru, ko rejna žival povzroči škodo pri pobegu iz pašnika ipd. Predlagali so določbo, s katero bo omogočeno, da se lahko na pašnikih pristopi k živalim le ob prisotnosti lastnika.

Predstavniki MKGP so pri tem opozorili na ločevanje civilnega in obligacijskega prava in deljenih odgovornosti v primeru povzročitve škode s strani rejnih živali. Pojasnjeno je bilo, da v primeru, da so pašniki primerno označeni, potem je manjša odgovornost imetnika pašnika. Člani Sveta so opozorili na finančne posledice takšnega označevanja pašnikov.

Podan je bil predlog, da se v zakon vključi tudi zaščito živali v oskrbi rejcev pred napadi zveri. Ministrstvo je pri tem pojasnilo, da je ta problematika urejena že v drugi zakonodaji in to ni predmet ureditve v tem zakonu.

Opozorjeno je še bilo na ustrezno opredelitev nenadzorovane paše.

Nadalje je bilo pojasnjeno, da se v ZKme-1 prenesejo določbe glede podatkovnih zbirk v živinoreji. Pri tem se razmišlja v smeri, da se za potrebe selekcije zagotovi strokovnim službam dostop do podatkov vseh rejnih živali (tudi tistih, ki niso v rejskih programih). Podatki in informacije o teh živalih namreč pomembno vplivajo na selekcijo čistopasemskih plemenskih živali. To področje se bo tako ustrezno uredilo tudi za potrebe izvedbe projekta Digitalizacije podatkovnih zbirk v živinoreji z ustrezno regulacijo zaščite osebnih podatkov.

V ZKme-1 se prenašajo tudi določbe glede imenovanja Sveta za živinorejo. Vsi sveti ministric so namreč opredeljeni v tem zakonu. Ministrstvo predlaga, da se zmanjša število članov Sveta. Podan je bil predlog črtanja dveh predstavnikov ministrstva, predstavnika čebelarstva, saj so čebelarji že sedaj zastopani v svojem Svetu. Svet bi tako sestavljali predstavniki strokovnih institucij in rejskih organizacij.

Podrobneje je bila predstavljena še predlagana sprememba javne službe strokovnih nalog v živinoreji (v nadaljevanju JSŽ). Trenutni ZŽiv določa, da ima Republika Slovenija skupni temeljni rejski program (STRP), s katerim se določi potrjene rejske programe, ki se izvajajo kot JSŽ. Na podlagi strokovnega mnenja Sveta za živinorejo, minister, določi potrjene rejske programe, ki se

za obdobje petih let vključijo v STRP in določa, da se PRO katerih rejski programi so vključeni v STRP, koncesija za opravljanje nalog JSŽ podeli z odločbo brez javnega razpisa. Uredba o načinu in pogojih izvajanja javnih služb v živinoreji določa območje izvajanja JS, vsebino in postopke za pripravo letnega programa dela, sklepanja pogodb, način poročanja, ločeno vodenje računovodskih evidenc, nadzor nad izvajanjem JS in zagotavljanje opravljanja nalog JSŽ za živali vključene v potrjene rejske programe.

Naloge JSŽ do izteka veljavnosti odločb o uvrstitvi potrjenih rejskih programov v STRP (do 31. 12. 2025), opravljajo dosedanja izvajalci JSŽ (PRO, DPO in OO). V STRP je za obdobje od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2025 vključenih 40 potrjenih rejskih programov za posamezne pasme rejnih živali 18 priznanih rejskih organizacij. Višina proračunskih sredstev se je v primerjavi z letom 2008 zniževala do leta 2015. V primerjavi z letom 2015 so se sredstva v letu 2023 povišala za 42,9 %.

Predlog nove ureditve sledi že uveljavljeni praksi iz ZKme-1, kjer je določen enoten postopek za vse javne službe na področju kmetijstva. Določa področja javnih služb in osnovne opredelitve izvajanja, obveznosti, izvajalce in izbiro izvajalcev, obdobje imenovanja, financiranje JS, programe javnih služb, pogoje, nadzor in usposobljenost zaposlenih v javni službi. Javne službe lahko izvajajo: javni zavodi, katerih ustanoviteljice so Republika Slovenija, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije ali občina. Podelitev koncesije je v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe. Javna služba se financira iz delnega ali celotnega plačila cene za opravljeno storitev iz proračuna Republike Slovenije in občin in drugih virov.

Republika Slovenija financira ali subvencionira posamezne storitve v skladu s programom javne službe. Vlada predpiše tudi večletni program JS, s katerim določi prioritete usmeritve in cilje v večletnem obdobju. Strokovno delo pri izvajanju JS lahko opravljajo le osebe, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo, so strokovno usposobljene za opravljanje dela na določenem delovnem mestu in izpolnjujejo druge pogoje, določene s predpisi.

Predlog je, da se strokovne naloge lahko opravljajo za živali vključene v rejske programe, ki jih je na območju Republike Slovenije odobril pristojni organ v skladu z zakonom, ki ureja rejo živali. Vključene so naslednje vrste: govedo, ovce, koze, prašiči, enoprsti kopitarji ter čebele.

V okviru razprave so člani izpostavili naslednje: kakšna je možnost, da bi same rejske organizacije organizirale in izvajale javno službo. Pojasnjeno je bilo, da mora v tem primeru ministrstvo izvesti javni razpis, na katerega se prijavijo organizacije in potem preko tega izvajajo javno službo.

Člane je zanimala časovnica priprave zakona. Pojasnjeno je bilo, da se zakon pripravlja sočasno z drugo zakonodajo, v juliju je tako predvidena predstavitev izhodišč poslanskim skupinam, po poletnih počitnicah javna razprava in nato sprejetje na vladi do konca leta. V času poletnih počitnic je predvideno tudi sklicevanje delovnih skupin za posamezno vsebino.

Izpostavljeno je bilo še področje razmnoževanja rejnih živali, in sicer pomisleki veterinarske zbornice na osemenjevanje živali s strani pooblaščenec, medtem ko glede osemenjevanja na lastni kmetiji nimajo pripomb. Zato predlagajo črtanje 2. odstavka 56. člena trenutnega ZZživ.

Ob koncu seje je potekala še obširna razprava glede zbirk podatkov v živinoreji. Podan je bil predlog, da bi bili podatki o reprodukciji, genetskih napakah živali, podatki o reprodukciji, poreklu itd., dostopni za vse rejce, ne le tiste, ki so vključeni v rejske programe in dajo soglasje k obdelavi podatkov njihovih živali. Izpostavljen je bil tudi predlog, da bi se vodilo tudi podatke o zdravju živali, ki bi se jih potem združilo v enotno bazo.

Predstavniki ministrstva so pojasnili, da v kolikor rejci ne podajo ustreznega soglasja o vključitvi v rejski program, se njihovi osebni podatki ne morejo obdelovati, prav tako se za te rejce ne

morejo voditi podatki o reprodukciji njihovih živali, podatki o poreklu živali ipd. To bi pomenilo, da bi strokovne službe vodile rejske podatke za vse rejne živali v RS. S tem bi bilo kršeno načelo prostovoljnega vključevanja v rejske programe.

Javne službe imajo namreč podatke o živalih, ki so vključene v rejske programe. Prav tako je smiselno zbiranje in obdelava podatkov za živali izven rejskega programa, saj imamo v Sloveniji majhne populacije. Za potrebe selekcije so koristni še preostali podatki o plodnosti, zdravljenju živali, genetskih napakah ipd;. Ne morejo pa strokovne službe voditi vse rodovniške podatke o rejcih in njihovih živali, če le-ti niso vključeni v rejski program.

Opozorjeno je bilo tudi, da je premalo podatkov za ostale živali, kot so prašiči, konji, drobnica. Podan je bil predlog, da se dostop in zbiranje podatkov v ZKme-1 ustrezno uredi za vsa področja.

DS Tatjana Buzeti je ob koncu še opozorila, da bo potrebno vzpostaviti podatkovne baze, ki bodo uporabne, kar pomeni, da morajo tudi same organizacije podati predloge, kako podatkovne zbirke primerno urediti.

Sklep št. 3: Člani Sveta so se seznanili z izhodišči priprave novega Zakona o reji živali.

Ad 6. Razno

Razprave ni bilo.

Seja se je zaključila ob 15:17 uri.

izr. prof. dr. Marija Klopčič
predsednica Sveta za živalorejo

**MARIJA
KLOPČIČ**

Digitalno podpisal
MARIJA KLOPČIČ
Datum: 2023.08.09
11:07:16 +02'00'

Zapisala:
Mateja Cugmas

Priloga: lista prisotnih

Poslati: članom Sveta za živalorejo po e-pošti

